

A bormúzeum előszobájában

(Kováts Balázs mondja el gondolatait a paksi Borbarát Klubról)

Paks város történetében mindenkor jelentős szerep jutott a szőlőnek és a bornak. A város jeles szülötte, Jámbor Pál is sokszor és nagyon szépen emlékezik meg a Hidegvölgyben volt szőlőjükről. Talán nem túlzás, ha azt mondom: a paksi ember génjeiben örökíti át a szőlő és a bor szeretetét. Ezek a gének szunnyadhatnak abban a 15 emberben, akik másfél évvel ezelőtt megalapították a paksi Borbarát Klubot. A klub elnökét, Kováts Balázst kérdeztem a megalakulás körülményeiről és az eddig végzett munkáról.

Kováts Balázs: Egy kisvárosban általában minden úgy indul, hogy az emberek egymásra találnak különböző rendezvényeken, közben megisznak egy pohár bort vagy sört. Egyszer csak azt veszi észre, hogy a dolog közepében van, és ez így történt velem is. 1998 tavaszán többen beszélgettünk, volt iskolatársak, jelenlegi munkatársak, lakótársak és ekkor jött az ötlet: ideje lenne megalakítani Pakson is egy a bor-kultúrát ápoló baráti kört. Akkor még nem is gondoltunk ilyen nagy léptékű dologra, hogy múzeumot létesítünk, vagy, hogy legyen hivatalos klubhelyiségünk. Ám az ötlet tovább érlelődött a fejekben, ki-ki hozta a barátait, és 1998. márciusában a Prelátus épületében megalakítottuk a paksi Borbarát Klubot. Stílszerűen választottuk a Prelátust, hiszen ezt az épületet mindig körbe vette a szőlő, az épület alatt lévő pincékben pedig mindig borfeldolgozás és bortárolás folyt. Az első esti összejövetelen persze még nem voltak borkészleteink, de egy kellemes baráti összejövetel volt, melynek az lett a vége, hogy a társaság valóban komolyan gondolta azt, amivé fejlődtünk. Egy hónap múlva már alapszabály tervezetet készítettünk, meg voltak az elképzelések, hogy ki mit csináljon, ki mihez ért. Végül is az alapszabály megfogalmazása, kidolgozása mozdította el az ügyet abba az irányba, mely irányba ma haladunk. Megfogalmaztuk, hogy célunk a hazai borkultúra legnemesebb hagyományainak ápolása, a bor mint kulturált élvezeti cikknek a fogyasztása, továbbá jó értelembe vett reklám és ismeretterjesztés. Így került be az alapszabályunkba is, melyet egyik jogász tagunk öntött elfogadható formába, a klub neve is, mely "Borbarát Klub Paks" címmel került bírósági bejegyzésre.

A következő alkalommal már a működési rendünket tárgyaltuk, megválasztottuk azokat a tisztségviselőket, melyek a jogilag bejegyzett társaságnál kötelezően elő vannak írva. Ez csak a hivatalos rész volt, ezzel párhuzamosan folyt a "borbarát" program, folyamatosan hívtunk meg neves magyar borászokat, akik előadásokat tartottak és hozták a saját legjobb boraikat. Akkor kezdtük megérteni, hogy abban a borban mi is van, mire kell odafigyelni a feldolgozástól a tárolásig. Ekkor tudatosodott bennünk, hogy mit is jelent a bor illatanyaga, bukéja, íze, zamata, a bor együttléte, az összbenyomás. Először nyilván az ismeretségi körünkből hívtunk előadókat, ám később már érkeztek

előadóink Egerből, Villányból, a Badacsony vidékéről és természetesen Szekszárdról. Az említett borvidékek híres borászai után mi indultunk szakmai kirándulásra, így Tolna megyében két híres pincészetet kerestünk fel, ahol a szakmai előadáson túl meg is kóstolhattuk a bort. Ezt a "kóstolhattunk" szót mindig ki kell emelnem, mert ez a Klub nem a tivornyázók társasága, hanem kifejezetten a bor ízlelése, a bor kóstolása van napirenden. Egy esti találkozón, ha mind a tizenöten jelen vagyunk, 6-8 palack bor ha elfogy, és 120-150 percnél nem tart tovább az összejövetel. Van egy íratlan szabályunk, miszerint minden hónap második péntekén este 18 órakor találkozunk. Ez már a másfél év alatt automatizmussá vált bennünk, ettől függetlenül meghívót mindig küldünk a tagoknak, hogy lelkileg felkészülhessenek és előtanulmányt tudjanak folytatni a rendezvény témájához. A nyári hónapokban szünetet tartunk, aztán szeptemberben újra kezdjük. A nyár elején van Pakson a blues és gasztronómiai fesztivált és ennek keretében az idén már másodszor rendeztük meg az Országos Borbarát találkozót. Ez egy plusz program Pakson, ami eddig még nem volt, és ha az idei találkozót nézem, akkor elmondhatjuk, hogy Magyarország legjobb pincészeteinek képviselői gyűltek össze másfél napra, és igen nagy sikere volt ennek a nyitott rendezvénynek.

Nem ragadtunk le annál, hogy csak borászokkal és pincészetekkel ismerkedjünk meg, bár Magyarországon nagyon sok és híres pince van, és sok híres borász, így nem félünk a programhiánytól. De nem csak ezzel foglalkozunk, ehhez sok minden társul, sok mindent kell tanulni, a bor nem önmagában csak bor, ahhoz társulnak illemszabályok, társulnak civilizációs szokások, társulnak divatok, és társul olyan sok minden, ami fel sem tűnik az embernek, csak akkor amikor bele csöppen egy ilyen környezetbe. Ezért néha szakújságírót hívunk, aki a borászattal foglalkozik, és jól ismeri a hazai bortörténelmet, a belső borászati híreket, pletykákat. A novemberi összejövetelünkre egyenesen Párizsból érkezett egy ifjú magyar hölgy, aki hozta magával azokat az illatmintákat, amelyeket a francia borászok is használnak, mely segítségével sokat lehet tanulni. Az is bizonyos, hogy valószínűleg több százszor végig kell menni ezeken az illatmintákon, hogy az ember megtalálja bennük azokat a különlegességeket melyeket rejtenek, vagy egyáltalán szét tudja választani az ember az illatokat.

Komoly önképzést folytatnak a tagjaink, mindenki járatja a nagyon nívós szakmai lapot, a Borbarát Magazint, melynek főszerkesztője, hazajáró vendég a klubunkban, sok élő kapcsolatunk létrejöttét és fönntartását segíti. Azt is tudjuk egymásról, hogy kinek milyen szakkönyve van, melyeket már céltudatosan gyűjtögetünk.

Az alakuláskor három célt tűztünk magunk elé. Az első, hogy tanulni kell, mert sok mindent meg kell ismerni ahhoz, hogy ha az ember szembe kerül egy rubinszínű, vagy mézszínű borral, akkor mit kezdjen vele, hogyan közeledjen hozzá. Van mit tanulni, de szerencsére van kitől tanulni, és az akarat sem hiányzik.

A másik cél az emberi oldal felől közelíti a témát, a barátság, az együttlét örömének a felfedeztetése, hiszen a mai rohanó, kemény és hideg világban nagyon hiányzik az apáink korára jellemző kvaterkázás; hogy néhány ember leül néhány pohár bor mellé, és józanul maradva a világ dolgairól beszélgessen. A 15 ember, aki másfél éve összefogott, ma is hiánytalanul együtt van és a lelkesedésük sem lanyhult. Már az nagy eredmény, hogy havonta legalább van két óra, mely idő alatt az ember kikerül a hétköznapok darálójából és más módon közelíti meg az életet.

Itt hozzá kell tenni, hogy nem vagyunk egy magunkba forduló társaság, minden összejövetelünkre vendégeket hívunk, minden évben egyszer nyílt napot tartunk, kirándulni megyünk, tehát némi nyitottság van bennünk, és a szimpatizáns körünk folyamatosan nő.

A harmadik célunk az, és itt nehéz nem fellengzős szavakat használni, hogy Paks városát gazdagítsuk. Amit teszünk, amit gyűjtünk, és amit építünk és bútorozunk, az nagy valószínűséggel hosszú távon nem csak a mienk. Ez a 15 ember egy bizonyos kultúrát próbál a maga módján, nem harsogva, nem erőszakosan behozni ebbe a városba, vagy talán visszahozni. Mind emellett egy olyan gyűjteményt hozunk létre, melynek egy részét vendégeinkkel elfogyasztjuk, de a másik része, a legjobb magyar borok egy elzárt pincerészbe kerülnek. Ez az elzárt rész hordozza majd azt a kis mikrotörténelmet, mely hozzátartozik a város jelenéhez és jövőjéhez. Ars poétikánk is az, hogy egy palack borban sok minden benne van, nem csak a nedű, hanem a folyadékban ott van annak a korszaknak, melyben a szőlőt termesztették, leszedték és feldolgozták – az időjárási viszonyai, az ember alkotó kedve, a munkájának a minősége, a kor divatja. Árulkodik és mesél a palack, mesél a címke, a dugó. Nekünk sok évjáratnyi boraink vannak és lesznek, mely már egy nagyobb történelmi szakaszt is leképezhet.

Szeretnénk, ha néhány évtized múlva a polcra nyúlva egy paksi, vagy egy messziről jött vendégnek azt mondhatnánk, hogy kérem valamikor a 900-as évek végén Magyarországon ilyenek voltak a borok. Lehet, hogy 15-20 év múlva a borok élvezeti értéke már nem lesz tökéletes, de a történelmi értéke biztos, hogy nagy lesz.

Sokan kérdik: nyilvános lesz-e Borbarát Klub ? Azt kell mondjam, hogy egy jó ideig még nem lesz nyilvános, hiszen a 15 alapító tag mindegyike dolgozik, elfoglalt emberek, egyik sem vállalkozik arra, hogy bemutatókat és fogadó órákat tartson. Lehet, hogy eljön az az idő, amikor ezt a fajta gondolkodásunkat egyszer majd módosítani kell, ám ma még egy gyűjtemény létrehozásának az elején tartunk, egyelőre dolgozunk, tanulunk és gyűjtenünk kell. Természetesen az összegyűlt tapasztalatokat és ismereteket igyekszünk folyamatosan továbbadni nyílt napokon, egy-egy újságcikk erejéig és a meghívott vendégek útján.

A közeljövő tervei gyakorlatilag ugyanazok mint az előző időszak tervei voltak: minél több neves magyar borásszal, szőlőtermelővel, borszakértővel, gazdálkodóval és bordiplomatával összeismerkedni. Megismerni véleményüket a magyar borról, a nemzetközi borhelyzetről és tanulni, tanulni. Meg kell ismernünk a bor etikettjét, hogy milyen pohárban, milyen módon, milyen hőmérsékleten és milyen ételekhez milyen borokat illik és lehet fogyasztani.

Az elmúlt másfél év legnagyobb eredménye, hogy elkészültünk a pincehajónkkal, van szépen berendezett klubhelyiségünk, bár még sok minden hiányzik innen. És akkor még hol vagyunk a boroktól, hiszen ma egy jó palack bor 2-4 ezer forint. Kapkodni viszont nem szabad, nyugodtan és kényelmesen kell előre mennünk, és úgy tűnik, hogy néhány szponzort is sikerül mellénk állítani. A több, mint 40 méteres pinceágban mintegy tízezer palack számára építettünk tároló rendszert.

Nyugodtan mondhatom, hogy van Pakson egy újabb civil szervezet, mely másfél év alatt megmutatta, hogy életképes, nem csak papíron létezik, és néha nagyobb számú érdeklődőt is meg tud mozgatni.

A gyűjtő munkánk eredményeként a Prelátus pincéjében már ott vannak a tároló polcokon Paks, Szekszárd, Badacsony, Villány és Eger kiváló évjáratú borai. Szeretnénk a karácsonyt úgy megünnepelni, hogy a somlói borvidéknek szánt polcok legalább részben feltöltésre kerüljenek. A jövő évi tervünk pedig az, hogy a tokaji borvidék terméseit is ide hozzuk, mert azok a borok exkluzívak, nélkülük nincs igazi magyar gyűjtemény, de sajnos nagyon drágák is.

Tovább szeretnénk gyarapítani a pince múzeumi részét, melyet egy külön ajtó választ el, és oda nincs bejárkálás, azt a részt már valóban az unokáknak szánjuk. Szóval, tervünk van bőven, reméljük bírjuk energiával és pénzzel, és az sem mellékes ha bírjuk a város lakóinak szimpátiáját és jóakaratát, és reméljük, hogy az irigység helyett az együttműködési szándék fog megerősödni, mely további lendületet adhat munkánkhoz.

Lejegyezte: Beregnyei Miklós

Kováts Balázs a "nagymester"

